

Komentář k šestým komnatám (kpt. 1 a 2)

Podobně jako na počátku čtvrtých komnat, i tady se Terezie dovolává pomoci svatého Ducha, aby bylo možno promluvit o „komnatách, kde duše už zraněná láskou svého Snoubence usilovně hledá samotu“ a svobodu ode všeho, co by ji na této cestě mohlo zdržovat.

Zkušenost, kterou představí v nejrozsáhlejší části knihy (tvoří více než jednu třetinu celého spisu!), se v mnohém jeví poněkud nevšední, i když i zde se Terezie v jejím popisu pokouší nalézt příklady v jevech, které doprovází běžný život (srov. 6H 2: jako když jiskra rozžhává předmět, na který dopadla, ale než na něj přeskočí oheň a docela ho spálí, jiskra opět zhasne). Proč ovšem právě tady Terezie ztrácí tolik času? Zdá se, že se Terezie pokouší navázat na téma, které se pokusila načrtnout už v Knize života, před dvanácti lety, „zevnitř“ zkušenosti šestých komnat, ovšem bez vyústění do bohatství komnat sedmých a mnohem méně uspořádaně.¹

Čas, který jsme vymezili pro naše četby, nám nedovolí důkladně a pomalu společně pročítat všechny kapitoly těchto komnat, budeme se více věnovat především kapitole první a druhé. Pochopitelně velmi doporučujeme přečíst si samostatně všechny další kapitoly, alespoň pro možnost uvědomit si pestrost zkušenosti v nich nabízené a zachycené. Pro ty, kteří realisticky tuší, že než se necháme uvést Terezií do komnat sedmých, nenajdou čas přečíst všech jedenáct kapitol, připojujeme radu, aby nahlédli alespoň do kapitoly 6., 7. a 10.

Kapitola první

Pro porozumění celé kapitole, která z velké části mluví o utrpení, kterého stále více přibývá s tím, jak přibývá Božích darů, je zásadní mít na paměti úvodní odstavec: dotyčná osoba tu už je „zraněná láskou“, která ji pobízí, nutí vyhledávat samotu a vzdalovat vše, co by ji zdržovalo v cestě. Také *pohled* bude důležitý vůbec pro celé šesté komnaty. Pohled touhy, která není ihned vyslyšena, přestože je opravdová.

Hned druhý odstavec nás uvede do hlavního tématu kapitoly: našťástí si nedokážeme dost dobře představit, co nás v životě čeká – snad by nás nakonec přemohl strach a převládl nad touhou převzít odpovědnost za to, jak vlastní život utvářím. Přesto je dobré o trápení otevřeně promluvit, ne proto, abychom se zalekli další cesty, ale abychom věděli, že tu prostě také může být a zřejmě nejde o ojedinelou zkušenost. Vyplatí se jím však projít. Právě pro ty, kdo jím prochází, Terezie píše tuto kapitolu:

„Myslím, že bude dobré vylíčit vám některá trápení z těch, o kterých vím a o nichž mám naprostou jistotu. Možná ne všechny duše budou vedeny právě touto cestou, i když velice pochybuji, že ty, jež se chvílemi skutečně radují z nebeských dober, jsou zcela osvobozeny od trápení. 3. Přestože jsem o tom nezamýšlela mluvit, napadlo mě, že duše, které se ocitly v takovém stavu utěší, když budou vědět, co se těm, jež Bůh obdařil podobnou milostí, vlastně děje, protože ony samy mají dojem, že vše je ztraceno.“

Je dobré být připraven, že ona situace hned tak nepomine a že právě blízcí lidé nás tu mohou také nejvíce zranit a dále znejistit veškeré naše opory.

„Těch pomluv bylo tolik, že se u nich ani nebudu zdržovat. A nejhorší je, že hned tak nepominou, ale budou nás doprovázet po celý život...“

---

¹ Srov. T. ALVAREZ, *Comentarios*, 652-655. Autor upozorňuje také na biblické figury, skrze které Terezie sděluje obsah zkušenosti šestých komnat: Jákob vidí, že žebřík sahá až do nebes, Mojžíš před hořícím keřem zjevujícím Boží přítomnost, Pavel unesený do třetího nebe, Samařanka vyzvaná, aby se napila živé vody, marnotratný syn přicházející na hostinu, Magdalena bráněná Ježíšem, nevěsta Písně písní...

Ani chvála z úst druhých lidí není než dalším motivem trápení: dobře tušíme její vrtkavost a že původcem všech našich darů je přeci Bůh, nikoliv my – to on by měl být chválen. Zdá se, že se tu člověk ovšem konečně nebojí vnímat, že je Bohem velice obdarováván: jen začátečník tu upadá znova do logiky strachu o sebe:

„nyní hledí na čest a slávu Boží více než na svoji, takže už nečelí pokušení začátečníků bát se, že jí chvála uškodí, jak viděla na jiných lidech. Stará se pramálo o to, zda jí lidé pohrdají, jen když kvůli ní bude Bůh o něco více chválen“

To, co tu člověka může právem mrzet, je, že lidé často zaměňují Boží dar a Dárce samotného s osobou, jíž je dán: když namísto k původci je jejich pohled upřen pouze na obdarovaného – to je mu zdrojem skutečného utrpení.

Ani hanění ani chválu však podle Terezie není nutné vnímat jako urážku Boha. Má svou pozitivní stránku a vposledku je možné mít jakýmsi zvláštním způsobem rádi právě ty, kteří nám právě projeví všechno jiné než lásku:

„A je tomu skutečně tak, duše je všemi těmi řečmi spíše posílena než zastrážena. Ze zkušenosti se totiž naučila, že pro ni kyne ze všeho velký přínos. Zdá se jí tudíž, že kdo ji pronásledují, neuráží Boha, ale že to Jeho Veličenstvo dopouští právě proto, aby z toho byl vyzískán pro něho větší užitek. A protože to vnímá naprosto zřejmě, má lidi, kteří ji napadají, jaksí velice a něžně ráda,² neboť se jí zdá, že jsou jí lepšími přáteli a k většímu prospěchu než ti, kteří o ní mluví dobře.“

Dalším paradoxním Božím darem této chvíle jsou „velmi těžké nemoci“. Terezie je spíše konstatuje a připouští, že bývají docela časté než že by zdůvodňovala, jak je možné, že Boží blízkost není automaticky hojivá a uzdravující i pro naši tělesnou schránku.

To všechno ovšem byly jakési „vnější faktory“, které spolupůsobí, že i v šestých komnatách člověk trpí. V osmém odstavci k nim Terezie připojí také další, „vnitřní“, které jsou podle ní ještě horší:

„Ach, a co bych měla teprve říci o vnitřních trápeních? Kdyby se podařilo je dostatečně výstižně popsat, tato ostatní by se zdála nepatrná, ale vysvětlit ona vnitřní trápení je velice obtížné. Začneme utrpením, kterým je narazit na zpovědníka tak opatrného a málo zkušeného, že se mu nic nezdá dost jisté. Sotva spatří něco mimořádného, hned se leká a o všem pochybuje...“

Např. tedy když náš strach a nejistotu doprovází podobné rozpoložení našeho okolí, zvláště lidí, ve kterých bychom rádi hledali oporu a sebezpotvrzení. K tomu se často může přidat i vyprahlost: neporozumění a úzkost není nutně kompenzována prožitkem mimořádné Boží blízkosti. Když se pak snažíme něco o našem stavu sdělit, můžeme nabýt dojem, že se jaksí mýjíme s podstatou, že vše, co říkáme, je nepřesné a nevýstižné, až lživé:

„Všechno by to ještě nic nebylo, kdyby k tomu nepřibyl dojem, že o tom, co se v ní děje, neumí rádně zpravit své zpovědníky a že je klame.“

Náš rozum je jaksí zmatený, zastřený, ovládá nás fantazie a strach, že Bůh nás z naší viny opustil, že vše, co dosud bylo, je nenávratně ztraceno. Bůh se „hněvá“.

Kudy ven z této stále rostoucí úzkosti? Zpovědník ani dobrá četba, zdá se, nepomáhají, nezbyvá než čekat na Boha a jeho milosrdenství: osvobození pak přijde náhle a z nečekané strany

„Když hledá /útěchu/ u zpovědníka, zdá se, že d'áblové se s ním spikli, aby ji ještě více trápil.... Když se ta dotyčná osoba chopila knihy, stávalo se jí, že přestože uměla velmi dobře číst, ničemu nerozuměla, jakoby neuměla abecedu, protože její rozum nebyl ničeho schopen. 10. Konečně, na tuto bouři nepomáhá žádný lék, leda čekat na milosrdenství od Boha, který náhle a jediným

---

² „*tómales un amor particular muy tierno*“

slovem či příhodou osvobodí duši z každé úzkosti, a to tak rychle, že se zdá, jakoby v ní nikdy žádné chmury ani nebyly...“

„Zdá se jí, že už nepotřebuje přemítat, aby to pochopila, protože si to prožila...“ – tato zkušenost tedy nevede k reflexi, ale k tomu, že jsme z vlastní zkušenosti poznali, že pokud jde o nás, jsme jaksi bezmocní a nemohoucí, dosti zřetelně vnímáme spíše vlastní slabé stránky než přednosti a schopnost přijmout Boží dary („že hřešila, však vidí docela jasně“). Celkový stav člověka může být o to horší, že tuší, že se nic nedá srovnat s tím, co přichází skutečně od Boha.

Co tedy krom trpělivosti vůbec dělat? Modlitba ústní, vnitřní i přemítavá jaksi „nezabírá“, k tomu se přidává podrážděnost a nechuť, jež na nás dobře pozorují i druzí a sama zkušenost se jeví dost dobře nekomunikovatelná lidem kolem nás. Terezie doporučuje dvojí: faktická gesta lásky, kterou právě necítíme, a naději.

Poslední dva odstavce kapitoly obsahují poznámku o „ostatních trápeních“ (nezdá se, že by přikládala velký význam jejich původci), která však podle ní nejsou ani tak častá, ani tak intenzivní jako předchozí. Spíše vše směřuje k otázce, nakolik lze vlastně mluvit o „trápení“, když jde vlastně o Boží dar?

Kapitola druhá

Představuje aspekt Boží laskavé péče o člověka, jakousi něhu, jíž „probouzí duši“, dále rozněcuje její lásku, i když ani ten, kdo prochází či prošel touto zkušeností, jako Terezie, se necítí schopen zcela jasně o ní vypovídat.

„Jedná se totiž o tak jemné a mírné podněty vycházející z velkých hloubek duše, že mě nenapadá nic, k čemu bych je přirovnala.“

Vyplatí se tedy akceptovat hranice možností sdělit zkušenost těm, kteří „tím sami neprošli“, s vědomím, že více než slovo tu napomůže uchovat si základní otevřenost vůči nečekaným podobám Božího darů a důvěru v pravdivost výpovědi jeho svědků.

Takovýto dar si nemůžeme vyrobít přemýšlením ani fantazií, je pro něj typická náhlost jeho příchodu, vstoupí nečekan, když jsme zaměstnáni něčím zcela jiným. Onen velmi rychlý a probouzející Boží dotek je však také zraňující, přináší nářek, protože nejde o plnou vzájemnost. Anticipovaná plnost může být ještě kdykoliv odňata (jiskra opět pohasne, nesežehne vše, čeho se dotkne), Bůh tu je s námi a zároveň nás vybízí, abychom hledali zdroj plamene, onoho hlasu zvoucího dále.

Je zřejmě zbytečné příliš se pozastavovat nad Terezíným stále vztahovějším a intimnějším jazykem. Všimněme si neustálého ujišťování, právě po nejvíce exponovaných pasážích, že jde o jevy duchovně, ne sexuálně konotované: připomíná, že jde o „jakoby“, jakoby hlas, jakoby pohled, jakoby dotek a žár, bohužel tu nenachází lepší slova pro zachycení setkání s Bohem. Tuto zkušenost totiž doprovází jakási „nehybnost“, nečinnost smyslů, fantazie, všech schopností. Vždyť

„když tu Ženich (aniž by přitom On řekl jediné slovo) takto promlouvá ze sedmých příbytků, obyvatelé ostatních komnat se neodvažují pohnout, ani smysly, ani představivost, ani mohutnosti.“

Původ tedy rozhodně nemá v naší přirozenosti, jako refrén druhé kapitoly zní opakované zdůrazňování, že jedním ze základních znaků této zkušenosti je právě to, že si ji nemůžeme žádným způsobem sami navodit. Vychází jaksi ze středu naší bytosti a přitom nám zcela nenáleží, je z míst, „kde sídlí Pán.“ Vše v nás jakoby klidně, neextaticky („bez jakéhokoliv uchvácení“) pozorovalo, co se tu odehrává.

Terezie také radí, abychom se nezabývali tolik původem takové zkušenosti, ale vyvodili důsledky: projeví vděčnost za dar, starali se o Boží věci a rostli v lásce.

Z čeho tu pramení jistota, že co se tu děje je rozhodně pravé a dobré? „Takový pokoj a trýzeň zároveň“, podle Terezie, zlý udělit neumí, jsou mimo jeho dosah, pochází „z jiných končin, jež on neovládá“. Trápení pak tu není totožné s neklidem a boji, které by je doprovázely, kdyby nešlo o Boží dílo a neklamným znamením je především dopad, který tato zkušenost má na život člověka a ten je zásadně očividně dobrý.

Jiné Boží doteky, probouzení k nám mohou přijít, když se zcela bezmyšlenkovitě modlíme: někdy nás zcela náhle může obklopit cosi (všudypřítomného, libého a vnímatelného) jako „vůně“, cosi, co nám dá pocítit, že Bůh tu je s námi. A to proto, aby duše byla „vedena onou lahodnou touhou těšit se z něj a to ji uschopnilo k velikým činům a chvále našeho Pána.“ Můžeme si tedy dovolit se nebát a děkovat Dárci všech dobrých darů.